

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE
(asistenții judiciari)

CURRICULUM

FORMATOR:

Victor PUȘCAȘ,
Judecător la Curtea Constituțională în demisie,
doctor în drept, conferențiar universitar

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Curtea Constituțională și-a început activitatea la 23 februarie 1995. Pe parcursul anilor CC se demonstrează ca o instituție statală care influențează instaurarea în Republica Moldova a constituționalismului modern. Este garantul supremăției Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească; garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat; este un legislator negatoriu și asigură trecerea pașnică a puterii între forțele politice.

Prin legea N514 din 05.07.2012 a fost introdusă instituția asistenților judiciari.

Potrivit atribuțiilor asistenților judiciari (art.47 din lege) studierea jurisprudenței Curții Constituționale va completa și consolida cunoștințele acestora în privința funcțiilor Constituției, garanțiile care asigură supremăția acesteia, îndeosebi rolul controlului de constituționalitate a actelor normative în baza cărora instanțele judecătorești rezolvă litigiile civile și de contencios administrativ, penale și contravenționale.

Scopul prelegerilor propuse și a seminarului este de a cunoaște problemele privind atribuțiile instanțelor judecătorești în calitate de parteneri ai CC în instaurarea constituționalismului modern în R.M. prin soluționarea excepțiilor de neconstituționalitatea a actelor normative, precum și aplicarea jurisprudenței CC în procesul de interpretare și soluționare a problemelor de drept și a litigiilor judiciare.

II. OBIECTIVELE GENERALE

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să definească noțiunea de constituționalism în r.m.;
- să identifice supremăția constituției în sistemul național de drept a r.m.;
- să stabilească formele de colaborare a instanțelor judecătorești cu cc;
- să determine formele și metodele de interpretare a actelor normative;
- să relateze despre problemele instanțelor judecătorești în aplicarea corectă și uniformă a actelor normative la rezolvarea litigiilor judiciare;
- să explice însemnătatea independenței: judecătorului, instanței de judecată și a puterii judecătorești prin jurisprudența cc;
- să interpreteze valoarea jurisprudenței cc în jurisprudența instanțelor judecătorești de drept comun.

La nivel de aplicare:

- să analizeze baza legislativă, precum și hotărârile plenului curții supreme de justiție din 30 ianuarie 1996 n2 „cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi din constituția r.m. și din 19.06.2000 n17 „privind aplicarea în practică judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale convenției europene (cedo).
- să aplice, potrivit jurisprudenței cc, art 7 din cpp și art. 12 și 12(1) din cpc;
- să argumenteze însemnătatea ridicării excepției de neconstituționalitate;
- să compare evaluarea legislației privind excepția de neconstituționalitate cu necesitățile jurisprudenței instanțelor judecătorești și a cc;
- să concluzioneze valoarea legalității, convenționalității și constituționalității actelor normative în rezolvarea litigiilor judiciare;
- să opereze cu actele normative, normele constituției și normele convenției europene (cedo) la rezolvarea litigiilor judiciare.

La nivel de integrare:

- să aprecieze atribuțiile asistențelor judiciari (art. 47 din legea 514-xiii din 06.07.1995 în redacția legii n153 din 05.07.2012) în rezolvarea litigiilor judiciare;
- să estimeze căile de transformare a constituției, formele și metodele de interpretare.
- să proiecteze și să propună soluții privind necesitatea perfecționării mecanismului excepției de neconstituționalitate (art.135, alin (1), lit 7, din constituție, art. 7 cpp și art. 12(1) cpc).

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitatea de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Victor Pușcaș
2	6		

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs:

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Repere ale constituționalismului modern în Republica Moldova.	1
2.	Excepția de neconstituționalitate în modelul European de jurisdicție constituțională.	1
TOTAL		2

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor practice:

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Edificarea și rolul Justiției în condițiile constituționalismului în Republica Moldova.	1
2.	Noțiunea și natura juridică a excepției de neconstituționalitate.	1
3.	Procedura declanșării excepției de neconstituționalitate în instanțele judiciare la drept comun.	1
4.	Procedura excepției de neconstituționalitate în cadrul jurisdicției constituționale.	1
5.	Consecințele controlului constituțional în procedura excepției de neconstituționalitate.	1
6.	Raportul dintre justiția constituțională și justiția de drept comun.	1
TOTAL		6

V. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
– Principiile constituționalismului modern	• Consolidarea constituționalismului în Republica Moldova
– Principiile interpretării cazuale și abstracte a legilor	• Aplicarea dreptului la rezolvarea litigiilor prin prisma legalității, convenționalității și constituționalității legilor
– Controlul compatibilității actelor normative cu Constituția	• Independența judecătorului, instanței judecătorești, puterii judecătorești
– Controlul compatibilității actelor normative cu Constituția	• Rezolvarea litigiilor judiciare în baza actelor normative compatibile cu Constituția

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

Răspunsuri în scris la întrebările formulate asupra temelor: „Problemele puterii judecătorești în jurisprudența Curții Constituționale” și „Excepția de neconstituționalitate în modelul European de jurisdicție constituțională”.

VII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994, intrată în vigoare la 27 august 1994.
2. Legea Nr. 153 din 05.07.2012 privind modificările legilor: Nr. 514 din 06.07.1995 privind organizarea judecătorească (M.O. 1995 Nr. 58 art. 641), Nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în M.O. 2002 Nr. 117-119, art 946), Nr. 789 din 26.03.1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (republicată în M.O. 2003 Nr. 196-199, art.764).
3. Legea republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională Nr. 317-XIII din 13.12.1994, Monitorul Oficial nr.8 din 07.02.1995.
4. Codul de procedură penală a Republicii Moldova.
5. Codul de procedură civilă a Republicii Moldova.
6. Gh. Costachi, I.Guleac – Fenomenul Constituționalismului în evoluția R.M., Chișinău 2003.
7. T. Cîrnaț „Condițiile constituționalismului contemporan în R.M.” Legea și viața Nr.9, 2007.
8. Mariș, D. Pulbere „Gînditorii asupra elementelor fundamentale ale constituționalismului European” (Justiția Constituțională Nr.3 din 2009).
9. Guceac „Constituționalismul, democrația și libertatea valori ale societății deschise” (Statul și Dreptul, Nr.2 din 2009).
10. Pușcaș V. „ Optimizarea mecanismelor de apărare a drepturilor omului – imperativ al timpului”. (Justiția Constituțională Nr.2 din 2007).
11. Pușcaș V. „ Excepția de neconstituționalitate” (Revista națională de drept Nr.4 din 2006).
12. Pușcaș V. „Impactul noului mecanism al excepției de neconstituționalitate” (Legea și viața Nr.2 din 2007).
13. Pușcaș V. „Problemele puterii judecătorești în jurisprudența constituțională” (Revista națională de drept Nr.5 din 2006).
14. Pușcaș V., Zaporojan V. „ Căile de transformare a Constituției. Conferința internațională consacrată aniversării de 15 ani de la adoptarea Constituției Republicii Moldova „Valorile constituționale fundamentale- facto al stabilității regimului democratic”. Chișinău, 22-23 iulie 2009, „Depol Promo” SRL,2010.
15. Pușcaș V., Zaporojan V. Culegerea de interpretări ale normelor Constituției prin actele Curții Constituționale. „ Curtea Constituțională a Republicii Moldova: 10 ani de activitate”. Chișinău „Reclama” S.A., 2005.

**REZOLVAREA EXCEPȚIILOR DE
NECONSTITUȚIONALITATE A ACTELOR JURIDICE
1995-2012
(art.135 alin.(1) lit. (g) din Constituția Republicii Moldova)**

Nr	Actul contestat	Subiectul sesizării	Articole contestate	Hotărârea Curții Constituționale (numărul și data adoptării)	Rezultatul examinării	Publicare Culegere de HCC
1.	Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002 cu modificările și completările efectuate prin hotărârea Guvernului nr. 1343 din 1 decembrie 2008	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Unele prevederi	Decizie nr. 1 din 14 iulie 2011	Sistat	Monitorul Oficial 122-127 din 29.07.2011
2.	Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 4 iulie 2008	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 62 alin. (1) lit. d	Hotărârea nr. 6 din 22 martie 2011	Constituțional	Monitorul Oficial 46-52/8 din 01.04.2011
3.	Codul de procedură penală	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 63 alin. (6)	Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010	Neconstituțional	2010 pag. 126
4.	Legea nr. 111-XVI din 27 aprilie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Unele prevederi	Hotărârea nr. 21 din 2 septembrie 2011	Constituțional	2010 pag. 123
5.	Legea serviciului în organele vamale nr-1150-XVI din 20 iulie 2000	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 43 alin (2) lit. k	Hotărârea nr. 12 din 30 iunie 2009	Constituțional	2009 pag. 171

6.	Hotărîrea Guvernului nr. 923 din 4 septembrie 2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Actul în întregime	Hotărîrea nr. 11 din 14 iunie 2009	Constituțio nal	2009 pag. 164
7.	Hotărîrea guvernului nr.836 din 24 iunie 2002	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Unele prevederi	Hotărîrea nr. 6 din 22 martie 2011	Neconstituți onal	2008 pag. 77
8.	Legea nr 269- XIII din 9 iunie 1994	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Unele prevederi din art. 8	Hotărîrea nr.15 din 30 septembrie 2008	Constituțio nal	2008 pag. 36
9.	Codul de procedură penală	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 401 pct.(3) alin. 1	Hotărîrea nr. 9 din 20 mai 2008	Neconstituți onal	2008 pag.65
10.	Codul muncii	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 82 alin (1) lit. i	Decizia din 28 ianuarie 2008	Respins	2008 pag.82
11.	Legea cu privire la statutul refugiaților nr. 1286-XV din 25.07.2002	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Sintagmel e în apel din art. 13 alin. 2 cu apel din art. 32 alin. (1) cu recurs din art. 32 alin (2) și art. 33 alin (1), (2) și (3)	Hotărîrea nr. 7 din 29 martie 2005	Neconstituți onal	2005 pag. 52- 57
12.	Legea insolvabilității nr. 632-XV din 14.11.2001 în redacția legii nr. 573- XV din 26.12.2003	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 73 alin (6)	Hotărîrea nr. 24 din 22 decembrie 2005 Adresa Parlamentului	Constituțio nal Se respinge <i>excepția de neconstituți onalitate</i>	2005 pag.58-63
13.	Hotărîrea Guvernului cu privire la aprobarea Listei mărcilor- proprietate a statului nr. 1080 din 08.10.2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Pct. 7 capitolul VI din Anexă	Decizia din 6 aprilie 2004	Respinsă	2004 pag. 97- 98

14.	Legea bugetului pe anul 1999 nr. 2016-XVI din 12.12.1998	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 37 alin. (3)	Decizia din 19 iunie 2003	Respinsă	Nepublicată
15.	Legea privind mărcile și denumirea de origine a produselor, nr. 588-XIII din 22-09-1995 în redacția Legii nr. 65-XV din 12.04.2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>		Hotărîrea nr. 10 din 29 mai 2003	Constituțional	2003 pag. 29-33
16.	Legea cu privire la gaj, nr. 449-XV din 30.07.2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art.71	Decizia nr. 4 din 7 iulie 2003	Sistat	Nepublicată
17.	Hotărîrea Guvernului cu privire la modul de folosire a mărcilor-proprietate a statului nr. 852 din 16.08.2001 Hotărîrea Guvernului cu privire la aprobarea listei mărcilor - proprietate a statului nr. 1080 din 08.10.2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Actele în întregime	Hotărîrea nr. 10 din 29 mai 2003	Constituțional	2003 pag. 29-33
18.	Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544-XIII din 20.07.1995 în redacția legii nr. 429-XV din 27.07.2001	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art.26 alin. 6 atr. III alin. (3) din dispoziții finale și tranzitorii ale Legii nr. 544-XIII	Hotărîrea nr. 34 din 19 septembrie 2002 Opinie separată a judecătorului Mircea Iuga	Constituțional Sistat în privința art. III alin. (3) din dispoziții finale și tranzitorii ale Legii nr. 544 - XIII	2002 pag. 92-96

19.	Legea nr. 1186-XIV din 27.07.2000 ”cu privire la interpretarea art. 12 alin. 4 subalin. 9 din Codul Funciar”	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Actele în întregime	Hotărîrea nr. 16 din 28 martie 2002	Neconstituțional	2002 pag. 72-74
20.	Codul de procedură penală	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art.217, art. 306, art. 327	JCC-02/41a din 9 februarie 2002		
21.	Codul de procedură penală	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 82 și 223	Hotărîrea nr. 7 din 13 februarie 2001	Neconstituțional	2001 Pag. 56-62
22.	Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2001 nr 1400-XIV din 07.12.2003	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Pct. 1 lit. (n), pct. 4 alin. 2 din Anexa nr. 2	Decizia din 17 decembrie 2001	Respinsă	Nepublicată
23.	Legea nr. 499-XIV din 14.14.s1999	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art. 6 alin. 3 sintagma din art. 7 alin. (1) , art. 9alin. (2), art. 12	Hotărîrea nr. 46 din 25 octombrie 2001	Constituțional Neconstituțional sintagma din art. 7, alin. (1), art. 9 alin.(2), art. 12	2001 Pag. 150 - 160
24.	Hotărîrea Guvernului nr. 320 din 10 iunie 1996	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Actul în întregime	Hotărîrea nr.3 Din 10 ianuarie 1998	Neconstituțional	1998 Pag. 225
25.	Codul de procedură penală	<i>Curtea Supremă de Justiție</i>	Art.97 alin.(4) din Codul de procedură penală	Hotărîrea nr. 20 din 16 iunie 1997	Neconstituțional	1997 Pag. 82